ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΚΑΡΠΕΡΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ **ΣΧ. ΕΤΟΣ 2006-07**

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

΄΄ΒΟΥΝΑ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ΄΄

Στα Γρεβενά, στον έμορφο τον τόπο, ν'εκεί λαλούν οι πέρδικες κι αντικοπούν τα πλάια. Πέρδικα πάει να πιεί νερό και πιάστηκε στα βράχια…

Καρπερό

Πέρδικα ΠΡΟΛΟΓΟΣ Φάσα

Ο νομός Γρεβενών βρίσκεται στη Δυτική Μακεδονία ΝΔ, είναι τόπος ευλογημένος και έχει αρκετά βουνά, η έκτασή του είναι2291τ.χλμ.
Βουνά πλούσια σε βλάστηση όπως**:**

- Πεύκα - Έλατα - Ρόμπολα - Όξιές - Πλατάνια - Βελανιδιές
- Κόκκινα πεύκα στον Εθνικό Δρυμό Βαλιακάλντα(Ζεστήκοιλάδα)
- Σκλήθρα - Νεραντζιές - Φτιλιές - Λευκάδια - Πυξάρια
- Κέδρα - Θάμνους - Αρκουδοπουρνάρια - Βάϊες - Σφυντάνια
- Αγριογκορτσιές - Αγριοκερασιές - Αγριομουριές (γκόρτσα - κεράσια - μούρα τροφή αρκούδας)

Την άνοιξη στολίζονται με διάφορα αγριολούλουδα: Αμάραντος, Κρίνα(κόκκινα & άσπρα), Πασχαλιές, Μαργαρίτες, Λουλούδι του Κούκου, Ίτσια, Άγριο κρόκο, Κυκλάμινο, Σαλέπι (κόκκινο - άσπρο), Τριαντάφυλλα.
Επίσης το φθινόπωρο έχουν ωραία μανιτάρια, για τα οποία ισχύει η λαϊκή ρήση «΄Αν **δεν** τα γνωρίζεις **δεν** τα τρως).
Οι ασχολίες των κατοίκων περιφερειακά κυρίως είναι:

- Η γεωργία: Σιτηρά, Καλαμπόκια, Καπνά, Ζαρζαβατικά, Φασόλια, Φακές, Ρεβίθια, Ντομάτες
- Η κτηνοτροφία: Γίδια, Πρόβατα, Γελάδια, Χοίρους
- Η υλοτομία, κυρίως στην ορεινή ζώνη, δουλειά ιδιαίτερα κουραστική και απαιτεί γνώση καλής τεχνικής.
- Ο αγροτουρισμός, που αναπτύχθηκε κυρίως την τελευταία 10ετία, με προοπτικές ανάπτυξης.

Τα βουνά είναι ένας πώλος έλξης ανθρώπων, λόγω του ιδιαίτερου κάλους.

Είναι η προίκα του νομού Γρεβενών.

Πλούσια και σε πανίδα όπως:

- Ζαρκάδια - Αγριογούρουνα - Αρκούδες - Λύκους - Αλεπούδες Λαγούς - Κουνάβια - Ασβούς - Βίδρες - Νυφίτσες - Βιρβιρίτσες - Αγριόγιδες - Ποντίκια - Μπλιουφάρια - Αγριόγατα
- Γεράκια - Αγριοπερίστερα - Πέρδικες - Δρυοκολάπτες - Κοράκια Σταρήθρες - Κοτσύφια - Κίσσες - Κούκους - Ψαροφάγους - Σαΐνια - Καρδερίνες - Σπουργίτια - Αηδόνια - Χρυσαετός Σταυραετός - Γκιώνης - Καρακάξα - Κότσυφας - Φιδαετός

- Οχιές - Τσαπήτες - Δενδροκαλιές - Σαΐτες - Σαύρες - Γκαβόφιδα Πρασινογκούστηρες - Σαλαμάντρες - Ασινόφιδο - Χελώνες Αστρίτης - Γκαβόφιδο

Ο πληθυσμός του νομού είναι σύμφωνα με την απογραφή του 2001 37.947 κάτοικοι. Η απόσταση από την Αθήνα είναι 400χιλ. και από την Θεσσαλονίκη 163χιλ. όπου η πρόσβαση είναι εύκολη και ξεκούραστη λόγω Εγνατίας οδού.
Το έδαφος του νομού Γρεβενών είναι ορεινό και ημιορεινό.
Υπάρχουν και πεδινές εκτάσεις όπως: Προς την περιοχή του Βοΐου του Νομού Κοζάνης και μικρές πεδιάδες στο Δήμο Χασίων :
Δ.Δ. Καρπερού, Δ.Δ. Δήμητρας, Δ.Δ. Κατάκαλης και Δ.Δ. Παλιουριάς του Δήμου Δεσκάτης.
Ο Νομός Γρεβενών συγκροτήθηκε διοικητικά το 1964. Σήμερα περιλαμβάνει: Οκτώ Δήμους**:** Βεντζίων, Γόργιανης, Γρεβενών, Δεσκάτης, Ηρακλεωτών, Θεοδώρου Ζιάκα, Αγίου Κοσμά & Χασίων
Επτά Κοινότητες**:** Αβδέλλας, Δοτσικού, Μεσολουρίου, Περιβολίου, Σαμαρίνας, Σμίξης και Φιλιππαίων.
Περιστοιχίζεται από τα βουνά Λύγκος στα δυτικά, Χάσια στα νοτιοδυτικά και βούρινος στα βορειοανατολικά. Ο Αλιάκμονας διέρχεται μέσα από τον νομό και συγκεκριμένα από το κεντρικό και βορειοανατολικό μέρος του νομού. Ο Βενέτικος, παραπόταμος του Αλιάκμονα πηγάζει από τον ορεινό όγκο της Βασιλίτσας (Μπάλτσες και βουνά του Μικρολιβάδου), έχει αρκετά ιστορικά πέτρινα γεφύρια.

Αρκούδα

Λύκοι

Αγριόγιδο

Λαγός

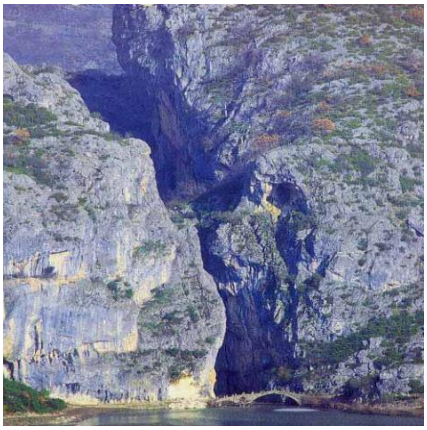
Φαράγγι στο Σπήλαιο Γρεβενών

Γέφυρα Σπανού

Γέφυρα Ζιάκα

Μαθητές που συμμετείχαν στο πρόγραμμα

Σπυριδόπουλος Παναγιώτης
Γκαλογιάννης Θεόδωρος
Δημητρίου Νέστορας
Καζαντζίδου Αναστασία
Καραδήμος Ιωάννης
Κυρατλίδης Γεώργιος
Λιόπα Μαργαρίτα
Μακρή Παναγιώτα
Μάνου Ευαγγελία
Μπαλάφας Βάϊος
Μωϋσιάδης Θεόδωρος
Παπαγεωργοπούλου Ελένη
Παπαδοπούλου Χαρά
Στεφόπουλος Βασίλειος
Τζανίκα Χρυσάνθη
Τζημορόπουλος Ιωάννης
Τσιαούσης Βασίλειος
Τσολακίδης Ευάγγελος
Χριστοδουλοπούλου Αικατερίνη
Τζιούφας Αθανάσιος από το 1^{ο} Γυμνάσιο Γρεβενών(Τ.Α.Δ.)

Υπεύθυνοι καθηγητές :Τσεγγελίδου Δέσποινα ΠΕ07
Τζιούφας Βασίλειος ΠΕ11

Β. Πίνδος

Το πιο κοινό δένδρο είναι το μαυρόπευκο. Το ξύλο του μαυρόπευκου είναι βαρύ και ανθεκτικό, κατάλληλο για πολλές χρήσεις κυρίως στην οικοδομή, την επιπλοποιία και την κατασκευή στύλων.
Στα ψηλότερα μέρη πάνω από τα 1500μ.το μαυρόπευκο δίνει σταδιακά τη θέση του στο ρόμπολο. Τα ρόμπολα σηματοδοτούν το πάνω μέρος του δάσους με μεμονωμένα άτομα, το καθένα με την δική του μορφή, άλλα στριφογυριστά από τον άνεμο, άλλα χαραγμένα από τον κεραυνό. Το ξύλο του ρόμπολου με το ωραίο άρωμα και την ευκολία κατεργασία, χρησιμοποιείται από παλιά για την κατασκευή αντικειμένων οικιακής χρήσης και διακοσμητικών ξυλόγλυπτων, καθώς και στη βαρελοποιεία.
Η οξιά χρειάζεται για να αναπτυχθεί υγρή και δροσερή ατμόσφαιρα. Για το λόγο αυτό θα συναντήσουμε οξιές στο βόρειο τμήμα του βουνού και στις ομιχλώδεις κοιλάδες. Τα υψόμετρα στα οποία φυτρώνουν κυμαίνονται από 1.000μ. έως 1.800μ.
Η οξιά είναι αυτή που δίνει ένα ιδιαίτερο χρώμα στη περιοχή το φθινόπωρο, όταν τα φύλλα παίρνουν όλες τις αποχρώσεις από το κίτρινο μέχρι το καφέ.
Τα έλατα, εμφανίζονται ως μεμονωμένα άτομα σε περιοχές όπου υπάρχει πέτρωμα ασβεστόλιθος σε μίξη με τις οξιές και άλλα φυλλοβόλα.

Πίνδος

Βάλια Κάλντα

Γρεβενιώτικη Πίνδος

Ζαρκάδι

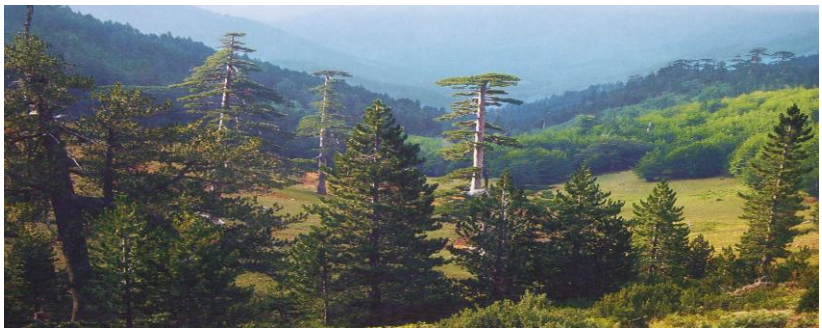
Βάλια Κάλντα

Εθνικός Δρυμός ΄΄Βάλια Κάλντα΄΄
«Ζεστή Κοιλάδα»

Περιοχή ειδικής προστασίας (3.360 εκτάρια). Εθνικός Δρυμός (6.930 εκτάρια), πυρήνας 3.390 εκτάρια.
Από την Βάλια Κάλντα διέρχεται το Ευρωπαϊκό Μονοπάτι Ε6.
Ο Εθνικός Δρυμός Πίνδου , είναι ο Δρυμός της «Βάλια Κάλντα», κατάφυτης με πεύκα και οξιές,εδώ βρίσκονται και τα λεγόμενα κόκκινα πεύκα. Ιδρύθηκε το 1966, η συνολική του έκταση του φτάνει τα 7.000 εκτάρια(69.000στρεμ.) από τα οποία τα 3.300(33.400στρέμ.)αποτελούν το πυρήνα και τα υπόλοιπα τη περιφερειακή ζώνη Δρυμού.
Περιφερειακά του Δρυμού βρίσκονται τα χωριά: **Βωβούσα, Περιβόλι, Κρανέα, Μηλιά Μετσόβου, Μικρολίβαδο, Φλαμπουράρι, Γρεβενήτι και το Μέτσοβο.**
Τεράστια η οικολογική του αξία ως καταφύγιο της άγριας ζωής . Προστατεύει 7 είδη αμφιβίων, 10 είδη ερπετών, 70 είδη πουλιών και 17 είδη θηλαστικών. Επίσης φιλοξενεί 415 είδη φυτών και 86 είδη μανιταριών.
Εκεί βρίσκουν καταφύγιο μεγάλα θηλαστικά:Η αρκούδα, ο αγριόγατος, ο λύγκας, το ζαρκάδι και αγριόγιδο.
Είναι βασίλειο των αρπακτικών πουλιών : Βασιλαετός, Χρυσαετός, Σαΐνι, Χρυσογέρακας.
Στο υγρό κλίμα του Δρυμού επιβιώνουν και τα ερπετά ασινόφιδο, σαΐτα, λιμνόφιδο.
Στο μεγάλο ρέμα του δρυμού (αρκουδόρεμα) ζει η πέστροφα (Trutta fario και Salvelinus fontinalis), στα χαμηλότερα σημεία του Δρυμού βρίσκονται και άλλα είδη ψαριών όπως ο κέφαλος και το συρτάρι. Εδώ βρίσκει καταφύγιο και η βίδρα.

Α ρ κ ο υ δ ό ρ ε μ α Β ά λ ι α Λίριον Κ ά λ ν τ α

Στον πυρήνα του Δρυμού επιτρέπεται η πεζοπορία αλλά απαγορεύεται Η διάνοιξη νέων δρόμων, η εκσκαφή, η εξόρυξη πέτρας και άλλων υλικών, η εγκατάσταση βιομηχανιών, οικιών και άλλων κτισμάτων, η βοσκή, η τοποθέτηση πινακίδων.Επίσης δεν επιτρέπεται η συλλογή οργανισμών, η κοπή δένδρων, η συλλογή βοτάνων, το κυνήγι, το

ψάρεμα, η κατασκήνωση, και η παραμονή στον πυρήνα μετά τη δύση του ηλίου, το άναμμα φωτιάς, και η απόρριψη σκουπιδιών & μπαζών. Για ορισμένες δραστηριότητες όπως είναι η πλεύση των ποταμών που βρίσκονται στον πυρήνα απαιτείται ειδική άδεια από το τοπικό Δασαρχείο.
Το καταφύγιο Βάλια Κάλντα είναι χωρητικότητας 50 ατόμων, παρέχει στους επισκέπτες άριστη φιλοξενία.
Δημιουργήθηκε για να εξυπηρετεί τους φίλους του βουνού, τους φυσιολάτρες, τους ορειβάτες, τους λάτρεις των σπορ του βουνού, της αναρρίχησης και του καγιάκ.
Υπάρχουν διάφορες ορειβατικές διαδρομές όπως:

- Περιβόλι - Αυγό - Βάλια Κάλντα, ώρες 5-6.
- Βάλια Κάλντα - Φλέγκα - Μηλιά Μετσόβου, ώρες 7-8.

Δήμος Θεοδώρου Ζιάκα
Όρλιακας

Ένα από τα όμορφα βουνά της Πίνδου ο΄Ορλιακας βρίσκεται στο Ν. Γρεβενών, πάνω από το χωρίο Σπήλαιο και δυτικά του χωριού Ζιάκα. Υπάρχουν πεύκα, έλατα, οξιές, βελανιδιές, σφεντάνια, λεύκες, φτελιές φλαμουριές, φράξους, το σπάνιο ίταμο, κρανιές, αγριομηλιές, αγριοκορομηλιές. Εκεί βρίσκουν καταφύγιο οι αρκούδες.
Στο δάσος του Όρλιακα θα συναντήσει κανείς και πολλά είδη ορχεοειδών. Χαρακτηριστικά στα τοπία του Όρλιακα είναι και τα ασβεστόλιθα βράχια που σχηματίζουν και ένα φαράγγι.
Η αρκούδα μένει αρκετό καιρό στα δάση του Όρλιακα, γιατί βρίσκει μεγάλη ποικιλία τροφικών πηγών. Ο μαυροπελαργός φωλιάζει στο φαράγγι του Όρλιακα.
Από την κορυφή του βουνού 1464μ. ο επισκέπτης έχει πανοραμική θέα και μπορεί να δει τη Βασιλίτσα, το Σμόλικα, τη Γκαμήλα, τον Όλυμπο, το όρος Τριγγία στο Ν. Τρικάλων.
Στο Σπήλαιο ο επισκέπτης μπορεί να δει την ιερά Μονή Κοίμησης της Θεοτόκου και το περίφημο γεφύρι της Πορτίτσας στο βενέτικο ποταμό

λίγο πιο έξω από το χωριό. Στα χωριά Σπήλαιο και Ζιάκα υπάρχουν αρκετές ταβέρνες για φαγητό.
Υπάρχει και λειτουργεί το Κέντρο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Θ. Ζιάκα από το έτος 2005, το επισκεφτήκαμε στις 13-2-2007 και παρακολουθήσαμε ένα πρόγραμμα:
«Όρλιακας το Δάσος των Χρωμάτων».

Κ.Π.Ε. Θ. Ζιάκα Γρεβενών

Στον Όρλιακα και στη Βουνάσα υπάρχουν πετρώματα τα οποία συναντούμε στο κέντρο της γης.
Κορυφές **Λυκότρυπα** 1.259μ., **Τσούκα Καραλή** 1.200μ., **Τσούμα** 1.100μ., **Μεγάλη Ράχη** 1259 στο Μοναχήτι Δήμου θ.Ζιάκα.

Λύγκος

Βουνά του Δήμου Γόργιανης Γρεβενών

Ο Δήμος Γόργιανης περιλαμβάνει τα εξής Δημοτικά Διαμερίσματα: Κηπουρειό, Κρανέα, Πηγαδίτσα, Σιταράς, Καλλιθέα, Πριόνια και Μικρολίβαδο.

Έχει αρκετά βουνά με πλούσια βλάστηση:

Όρος Λύγκος, στις πλαγιές του βρίσκεται το φημισμένο δάσος της Τρυπημένης. Μία τεράστια **Τρυπημένη πέτρα** υψ.1284μ., με άνοιγμα 4 μέτρων, έχει χαρίσει το όνομα σ' αυτή την παρθένα περιοχή. Βρίσκεται σχεδόν μέσα στην περιφερειακή ζώνη του Εθνικού Δρυμού της Πίνδου και πολύ κοντά στη φημισμένη **Βάλια Κάλντα.**

Εκεί υπάρχει και το ***ρέμα της Τρυπημένης*** με τους υπέροχους καταρράκτες. Το νερό είναι δροσερό και πεντακάθαρο και προσφέρει καταφύγιο στην ορεινή πέστροφα (Trutta fario, Salmo troutta & Salvelinus fontinalis).

Αυτό το ***φημισμένο δάσος της Τρυπημένης*** (πλούσιο σε πεύκα, έλατα και οξιές)και το ρέμα Τρυπημένης, βρίσκεται σε απόσταση αναπνοής από το χωριό των Γρεβενών **Μικρολίβαδο(Λαβανίτσα).**

Μπάλτσες (κρανέα) υψόμετρο 2160μ., υψώνεται στα όρια του Ν.Γρεβενών με το Ν. Ιωαννίνων. Βουνό με πεύκα, οξιές και ρόμπολα. Είναι πλούσιο σε νερά και έχει ιδιαίτερα προοπτικές ανάπτυξης, η κορυφή του μπορεί να φιλοξενήσει Χιονοδρομικό Κέντρο και άλλες μορφές τουρισμού. Χαρακτηριστικός είναι ο μαιανδρισμός του νερού πάνω στις Μπάλτσες, για αυτό η περιοχή ονομάζεται ΄΄κύκλιες΄΄.Η διαδρομή προς την κορυφή είναι καταπληκτική. Στην περιοχή ΄΄Γαϊδαρόκαμπο΄΄, υπάρχει η βρύση ΄΄Γυφτόβρυση΄΄ με τραπεζόμπαγκους - παγκάκια, χώρος για πικ-νικ.

Μπάλτσες Κρανιά Άκανθος

- Οι κορυφές **Κοσσάι** υψ.1117μ., **Σαλιαγκίνη** υψ.1235μ. και **Τσούμα** υψ. 1028μ., είναι δασωμένες με πεύκα και δρυ(Κρανέα).
- **Ο Σμόλικας** υψόμετρο 2637μ.στα ΒΔ είναι ένας ορεινός όγκος του νομού και σχηματίζει τις κορυφές Ταμπούρι και Γομάρα ύψους 2126μ.
- **Πυροστιά** υψόμετρο 1967μ., βρίσκεται στο Μικρολίβαδο.

Πήρε την ονομασία αυτή από το σχήμα του. Το όνομα Πυροστιά το συναντάμε και στο σύλλογο Μικρολιβαδιωτών, που ονομάζεται «Πυροστιά».

- Κορυφή **Μπαταβάρδα** υψ.1112μ., **Ίσβουρο** υψ.1270μ. (στοΜικρολίβαδο).
- **Όμορφη Ράχη** υψ. 1231 στο σύνορο Μικρολιβάδου-Μοναχητίου

Μικρολίβαδο

Δάσος Τρυπημένης / Πάνω δεξιά η Πυροστιά

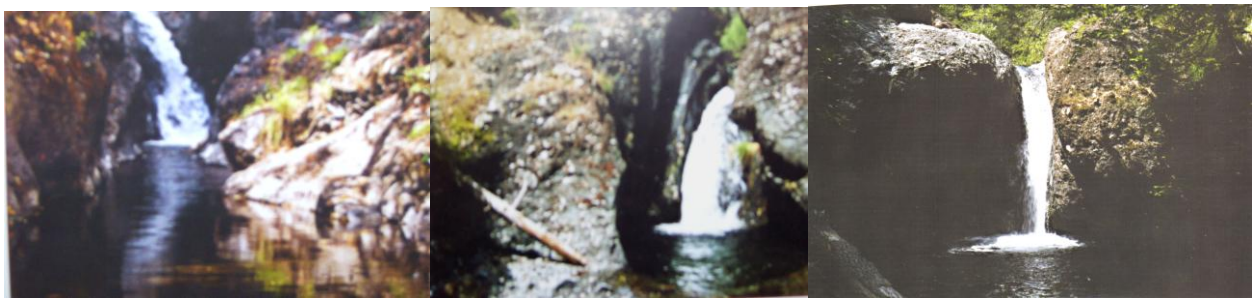

(Ρέμα Τρυπημένης Μικρολιβάδου Γρεβενών)

Πέστροφα Salmo Troutta

Το νερό του ρέματος της Τρυπημένης χρησιμοποιείται και για την λειτουργία της παραδοσιακής ιδιωτικής ΄΄Δριστέλας΄΄στο Μικρολίβαδο Γρεβενών.

Τα νερά που προέρχονται από τα βουνά του Μικρολιβάδου Γρεβενών χρησιμοποιούνται για το πότισμα των φασουλιών και για την λειτουργία της κοινοτικής & ιδιωτικής ΄΄Δριστέλας΄΄.

Πεταλούδα σε φτέρη

Πατημασιά αρκούδας

Δριστέλες Μικρολιβάδου Γρεβενών

Κοινότητα Περιβολίου

Κορυφές:Αυγό 2177μ., Κολεός 1,869μ., Κοπάνες 1.527μ.
Οι κορυφές: Αυτιά 2.082μ. και Φλέγκα 2159μ. με τις δύο περίφημες λίμνες Φλέγκα, Κουβάτες 1644μ, Κούκος.

Ορεινός όγκος Ν. Γρεβενών

Αυγό στο βάθος / Σύμπλεγμα Δασαρχείου Άγιος Νικόλαος Περιβολίου

Κοινότητα Σαμαρίνας

Σαμαρίνα Γρεβενών

Σμόλικας

Εσείς μωρέ κλεφτόπουλα παιδιά της Σαμαρίνας, σαν πάτε απάνω στο χωριό Ψηλά στη Σαμαρίνα μην πείτε πως σκοτώθηκα πως είμαι λαβωμένος, Μωρέ παιδιά καημένα….

Ο Σμόλικας είναι το δεύτερο σε ύψος βουνό της Ελλάδος. Ο κύριος όγκος ανήκει στο Ν. Ιωαννίνων, ενώ στα Γρεβενά είναι οι κορυφές Βούζι υψ. 2.239μ., Καπετάν Τσεκούρας υψ. 2.253μ., Ζεκίρι υψ. 1700μ., Κίρκουρη υψ. 1860μ., Σκούρτζα υψ. 1.799μ. Ανάβαση στις ψηλότερες κορφές από τη μεριά του Ν.Γρεβενών,γίνονται από το χωριό Σαμαρίνα. Στις πλαγιές των βουνών της Σαμαρίνας, όπως και σε όλα τα βουνά του Ν. Γρεβενών βόσκουν κοπάδια με πρόβατα-γίδια και αγελάδια.

Επίσης στα Βουνά του Ν. Γρεβενών γίνονται και υλοτομικές εργασίες.

Δ.Α.Σ. Μικρολιβάδου Γρεβενών

Αμάραντος / Πασχαλίτσες

Δήμος Βεντζίων Γρεβενών

Μπούρινος

Βουνό που Βρίσκεται στα σύνορα με την Κοζάνη, έχει ύψος 1.482μ. Έχει λίγη βλάστηση και το φυτό που κυριαρχεί στο βουνό είναι το πυξάρι. Επίσης έχει αρκετά έλατα. Η πανίδα της είναι πλούσια, έχει αλεπούδες, λύκους, λαγούς, ζαρκάδια και αρκούδες.Το 1995, έγινε ένας μεγάλος σεισμός ο οποίος είχε επίκεντρο το βουνό Βούρινος με ρίχτερ 6,5. Έχει ποδηλατική διαδρομή 40χιλ. που διαρκεί 4 ώρες.

Κίσσαβος (κίσα= βροχή)

Βουνό στα Βέντζια με υψόμετρο 1.170μ., ένα χαμηλό χρωμιτικό βουνό.Φακιόλια **βουνό με υψόμετρο 1.116μ.,** Ανάληψη **με υψ. 1.125μ.**

Μπούρινος στο βάθος

Χάσια Γρεβενών

Χάσια

Όρος μεταξύ των Ν. Ιωαννίνων-Τρικάλων και Γρεβενών υψ.1346μ.

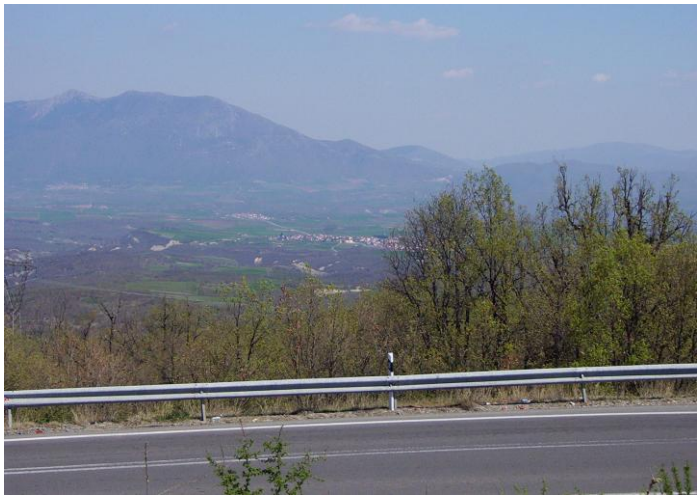

Βουνά του Δήμου Χασίων Νομού Γρεβενών

Ο Δήμος Χασίων περιλαμβάνει τα εξής Δημοτικά Διαμερίσματα: Καρπερό, Δήμητρα, Κατάκαλη, Τριφύλλι, Τρικοκκιά και Άνοιξη.

Τα Χάσια, βουνά χαμηλά με ήπιες κορυφές, χωρίζουν το Νομό Γρεβενών από το Νομό Τρικάλων. Είναι τα ψηλότερα σημεία της μολασσικής λεκάνης.
Κυριαρχούν κυρίως τα δρυοδάση, όπου βρίσκουν τροφή, αρκούδες, αγριογούρουνα, λύκοι, αλεπούδες, λαγοί, ποντίκια, βίδρες, κίσσες, κοράκια και αγριοπερίστερα.
Στα όρια με το Νομό Τρικάλων υψώνεται το βουνό **Μετερίζια** με υψόμετρο 1381μ..
Κορυφή του προφήτη Ηλία (700μ.) στην Κατάκαλη.
Κορυφή Αΐ-Λιας (750μ.), Ντούρος (650μ.)στην Τρικοκκιά.

Βίδρα

Χρυσαετός

Μαύρος Δρυκολάπτης

Αγροτουρισμός στην περιοχή του Δήμου Χασίων

Ο Δήμος Χασίων από το 1999 που εφαρμόστηκε το σχέδιο Καποδίστρια ανήκει στο Νομό Γρεβενών. Η ιστορία της ευρύτερης περιοχής ξεκινά αρκετές χιλιάδες χρόνια π.χ.. Εντοπίστηκαν ερείπια κατοικιών,

προϊστορικά λίθινα εργαλεία, όστρακα γραπτών αγγειών, τάφοι, νομίσματα, όπου τα ευρήματα χρονολογούνται περί 4.000π.χ..
Από ανέκαθεν η περιοχή μας ήταν μια αγροκτηνοτροφική περιοχή με εύφορη γη και πλούσια δάση.
Στην ευρύτερη περιοχή υπάρχουν πολλά αξιοθέατα και πολλές δραστηριότητες που μπορούν να αναπτύξουν τον αγροτουρισμό. Ήδη Γίνονται αρκετές προσπάθειες από την κεντρική εξουσία και τους τοπικούς παράγοντες, να ενταχθεί η περιοχή μας σε πρόγραμμα αγροτουρισμού. Είμαι πεπεισμένη ότι θα αναπτυχθεί στο μέλλον και ενόψει της λίμνης του Ιλαρίωνα, ο Αλιάκμονας, η Καραβίδα (μία περιοχή της Κατάκαλης), το Μοναστήρι της Ζάβορδας, τα παλιά εκκλησάκια και η μεγάλη πολιτιστική κληρονομιά, θα βοηθήσουν προς αυτή την κατεύθυνση.
Αν υπάρξουν οι κατάλληλοι επενδυτές ή ακόμη και εμείς οι ίδιοι αν το πιστέψουμε θα μπορέσουμε να αξιοποιήσουμε την περιοχή.
Συγκεκριμένα, στα πλούσια δάση μας μπορεί να δημιουργηθεί μια ελεγχόμενη ζώνη κυνηγιού ή ένα πρότυπο αγρόκτημα επίσκεψης με όλα τα ζώα της περιοχής. Η περιοχή Ελάφι, όπως φανερώνει το όνομά της, ενδείκνυται για τέτοια δραστηριότητα.
Μπορούν να κατασκευασθούν καταλύματα, τα οποία θα φιλοξενούν κόσμο,με όλες της μορφές δραστηριότητας.Κυνήγι, ψάρεμα, πεζοπορία, ιππασία, ορειβασία, ποδηλασία και όλες τις εναλλακτικές μορφές.
Παραλίμνια ή και κοντά στον ποταμό Αλιάκμονα σε μιας σπάνιας ομορφιάς τοπίο,μπορούν να απολαύσουν οι επισκέπτες αθλήματα όπως: κανό-καγιάκ, ράφτιγκ, και φυσικά ψάρεμα καθώς οι περιοχές αυτές είναι πλούσιοι υδροβιότοποι στους οποίους ζουν πολλά είδη ψαριών. Γουλιανοί, μπριάνες, πλακίτσες, συρτάρια, λαβράκια.
Συναντούμε επίσης πολλά είδη πουλιών: αλκυόνες, σουσουράδες, αγριόχηνες, αγριόπαπιες, σταχτοτσικνιάδες, ερωδιούς, κ. α.
Τέλος ο επισκέπτης μπορεί να απολαύσει πλούσια παραδοσιακά τοπικά εδέσματα και ποτά (τσίπουρο και κρασί) και να περάσει αξέχαστες βραδιές με παραδοσιακά τραγούδια και χορούς, μετά από μια ευχάριστη μονοήμερη εκδρομή στη Βασιλίτσα, στα Μετέωρα, στο καταφύγιο της Μπουνάσιας.
Κατά την αναχώρησή τους μπορούν να εφοδιαστούν με τα νόστιμα αυτά προϊόντα (στο Καρπερό υπάρχει συνεταιρισμός των Γυναικών που κατασκευάζει παραδοσιακά γλυκά), που σε συνδυασμό με τα παραπάνω θα κάνουν αξέχαστη τη διαμονή τους!!!

Μοναστήρι Ζάβορδας

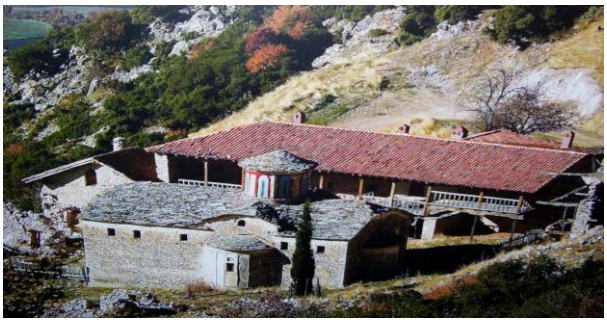
Αγία Ευαγγελίστρια Παλιουριά(Μπουνάσια)

Λίμνη Καραβίδας Κατάκαλης

Χάσια περιοχή ΄΄Μουσταφά΄΄

Βενέτικος

Αλιάκμονας

Επίσης η κατασκευή φράγματος Ιλαρίωνα (μετατροπή του οικοσυστήματος από ποτάμιο σε λιμναίο), υπόσχεται μια προοπτική ανάπτυξης τουρισμού-αγροτουρισμού.

Προϊόντα του Δήμου Χασίων

Στο Καρπερό υπάρχει ο Αγροτικός Συνεταιρισμός Γυναικών Καρπερού, ιδρύθηκε τον Αύγουστο του 2004 από 10 γυναικεία μέλη με τη βοήθεια χρηματοδότησης του ΟΑΕΔ. Σκοπός της ίδρυσης του συνεταιρισμού είναι η επιχειρηματικότητα των γυναικών της επαρχίας
Τα προϊόντα που παράγει είναι παραδοσιακά φτιαγμένα από αγνές ύλες χωρίς συντηρητικά και πρόσθετες χημικές ουσίες.
Ο τραχανάς είτε γλυκός είτε ξινός είναι ένα προϊόν με μεγάλη βαρύτητα στην συνολική παραγωγή της επιχείρησης, φτιαγμένος από γάλα ντόπιο.
Οι χυλόπιτες και το ποντιακό ευρεστό είναι φτιαγμένα από ντόπια αυγά

και από σιτάρι της περιοχής μας. Γι' αυτό το λόγο πρέπει να προτιμάμε τα προϊόντα αυτά, γιατί διαφέρουν από τα ανταγωνιστικά τους, ως προς την ποιότητα.
Νόστιμα παραδοσιακά προϊόντα του συνεταιρισμού είναι και τα γλυκά του κουταλιού. Το κυδώνι, το μανταρίνι, το πορτοκάλι, η κολοκύθα, το πέργαμο, το κύτρο, το κεράσι, η φράουλα, το σύκο, το καρύδι, το δαμάσκηνο, το βερίκοκο, το καρπούζι και το σταφύλι είναι μερικά από τα γλυκά του κουταλιού που παράγει ο συνεταιρισμός.
Έχει μεγάλη παραγωγή και γι' αυτό τα περισσότερα προϊόντα αγοράζονται όλες τις εποχές, εκτός από μερικά που αγοράζονται ανάλογα με την εποχή που παράγονται. Τα προϊόντα της επιχείρησης αυτής, απευθύνονται σε όλες τις ηλικίες ανεξαρτήτου φύλλου, γιατί είναι προϊόντα υγιεινής διατροφής.
Οι καταναλωτές μπορούν να βρουν τα προϊόντα στον χώρο του συνεταιρισμού, καθώς και σε πολλά άλλα καταστήματα, κυρίως ζαχαροπλαστεία.

Καμβούνια

Οροσειρά μεταξύ Θεσσαλίας και Μακεδονίας

Βουνά του Δήμου Δεσκάτης Γρεβενών

Ο Δήμος Δεσκάτης περιλαμβάνει τα εξής Δημοτικά Διαμερίσματα: Δεσκάτη, Δασοχωρίου, Παρασκευής και παλιουριάς.
Τα Καμβούνια, βρίσκονται στο ΝΑ τμήμα του Νομού Γρεβενών
Με υψηλότερες κορυφές τις: Βουνάσα υψόμετρο 1615μ.σε ύψος 1422μ. βρίσκεται το Ορειβατικό Καταφύγιο «Δεσκάτη», έχει τη δυνατότητα να φιλοξενήσει 70 άτομα, λειτουργεί κατόπιν συνεννόησης με το σύλλογο. Τρέτιμος υψόμετρο 1093μ., Μαυρολίθαρα υψ. 1363μ., Προφήτης Ηλίας Λουτρού με υψ. 1055μ. και Τσιότινα με υψόμετρο 933μ..
Από τις πλαγιές των Καμβουνίων περνά το Ευρωπαϊκό Μονοπάτι Ε4.
Η Βουνάσα αποτελεί την υψηλότερη κορυφή των καμβουνίων.Οι πλαγιές προς την μεριά της Δεσκάτης, είναι σε μεγάλο βαθμό

απογυμνωμένες από βλάστηση, με μικρές συστάδες βελανιδιών και δύο μεγάλες αναδασωμένες εκτάσεις με πεύκα.
Η ΒΔ όψη του βουνού αυτή που βλέπει προς τον Αλιάκμονα και το χωριό Παλιουριά. Στις πλαγιές του συναντά κανείς πουρνάρια, παλιούρια, αγριοκουμαριές, και ρείκια στα βράχια, επίσης βελανιδιές, γαύρους, σφεντάνια και φράξους, πάνω από τα 1000μ. κυριαρχεί το ελατόδασος.
Η βουνάσα ξεχωρίζει σε ολόκληρο το νομό από τα μεσογειακά είδη φυτών που φυτρώνουν στις πλαγιές της όπως: το πουρνάρι, η αγριοτσικουδιά, η ασφάκα, η ρίγανη και το βάλσαμο.
Υπάρχει ένα καταφύγιο άρτια εξοπλισμένο, διαθέτει πόσιμο νερό, ηλεκτρικό ρεύμα, θέρμανση, εσωτερικές τουαλέτες και ντουζιέρες. Διαθέτει επίσης βιβλιοθήκη και οργανωμένη κουζίνα. Μπορεί να φιλοξενήσει 50 επισκέπτες.

Μπουνάσια

Επίσης στις πλαγιές προς το χωριό Παλιουριά υπάρχει η μονή: *΄΄Ευαγγελισμού Παναγιάς Μπουνάσιας΄΄*.
Ο Τρέμιτος είναι ένα μικρό στρογγυλό βουναλάκι που προσφέρει εξαιρετική θέα προς τη βουνάσα, την ράχη Αντιχάσια και προς την Πίνδο.

Οροσειρά Β. Πίνδου

Βασιλίτσα υψόμετρο 2249μ., **Βούζιο** υψ. 2239μ., **Αυτιά** υψ.2005μ., **Φλέγγα** υψ. 2159μ., **Μαυροβούνι** υψ. 2050μ., **Κίρκουρη** υψ. 1860μ., **Σκούρτζα** υψ. 1799μ., **Όρλιακας** υψ. 1464μ., **Αυγό** υψ. 2177μ..

Λίμνες Φλέγγα

Βασιλίτσα

Ανήκει στην περιοχή της κοινότητας Σμίξης Γρεβενών.
Βρίσκουμε πεύκα, οξιές και ρόμπολα.
Στο βουνό Βασιλίτσα υπάρχει και λειτουργεί το χιονοδρομικό κέντρο Βασιλίτσας. Θέση ΄΄Διάσελο Βασιλίτσας ΄΄,υψ. 1.750μ. Σε απόσταση 40χιλ. από τα ωραία Γρεβενά. Λειτουργεί από το 1975 και διαθέτει δύο εναέριους αναβατήρες (τριθέσιος:991,4μ. & διθέσιος:845,6μ.) και έναν συρόμενο αναβατήρα 1100μ. .
Οι πίστες του χιονοδρομικού κέντρου είναι 12 και ανταποκρίνονται σε όλα τα γούστα. Φημίζεται ιδιαίτερα για την πολύ μεγάλη πίστα αρχαρίων που διαθέτει.
Η μεγάλη διάρκεια και η εξαιρετική ποιότητα του χιονιού σε συνδυασμό με άλλες εκδρομές κάνουν την περιοχή ιδιαίτερα δημοφιλή.
Ακόμα και το καλοκαίρι αξίζει να την επισκεφτεί κανείς.
Μπορεί κανείς να επισκεφτεί το σαλέ χωρητικότητας 30 ατόμων και το ορειβατικό καταφύγιο χωρητικότητας 70 ατόμων.
Το οδικό δίκτυο είναι μέχρι το χιονοδρομικό είναι καλό (άσφαλτος), χρειάζεται όμως αρκετές βελτιώσεις.
Το χιονοδρομικό κέντρο της Βασιλίτσας συγκεντρώνει κάθε χρόνο αρκετούς επισκέπτες και είναι μία πηγή ζωής για την ***τοπική οικονομία.***
Επισκεφτήκαμε τη Βασιλίτσα στις 12-3-2007.

Β α σ ι λ ί τ σ α

Χειμώνας και χινόπωρος αντάμα τρων και πίνουν
κι’αγκάλιασαν την άνοιξη να πα να την φιλέψουν.
Κι’αυτή από τα κάλλη της κι’από την εμορφιά της
δεν καταδέχεται να πάει, να καλογιοματίσουν.
Γυρνάει χειμώνας και τη λέει, γυρνάει την παραγγέλνει.
Μη καμαρώνεις άνοιξη με τα πολλά λουλούδια.
Τρεις μήνες είν’η άνοιξη και τρεις το καλοκαίρι,
τρεις είναι ο χινόπωρος και τρεις βαρύς χειμώνας
θα σε γκρεμίσει τον ανθό, θα σε μαράν΄τα φύλλα.

Ευχαριστούμε όσους μας βοήθησαν στο έργο μας

- Τον υπεύθυνο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης κ. Κλεισιάρη Νικόλαο εκπ/κό κλάδου ΠΕ11, για τη βοήθεια που μας προσέφερε σε όλη την διάρκεια του προγράμματος.
- Τον Διευθυντή του Γενικού Λυκείου Καρπερού, κ.Ναβροζίδη Κυριάκο εκπ/κό κλάδου ΠΕ03.
- Τον υπεύθυνο βιβλιοθήκης (ΕΠΕΑΕΚ) Γ. Λυκείου Καρπερού, κ. Ζυγουράκη Στέργιο εκπ/κό κλάδου ΠΕ03.
- Την κα. Κέφου Ελισάβετ εκπ/κό κλάδου ΠΕ17 του Γυμνασίου Καρπερού Ν. Γρεβενών.
- Τον Δασικό Συναιτερισμό Μικρολίβάδου Ν. Γρεβενών.

Βιβλιογραφία: www.agrotour.gr **,**www.katafigiovaliacalda.com, www.buildings.gr, Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Γρεβενών (τουριστικός οδηγός), Εθνικός Δρυμός Πίνδου (Δ/νση Δασών Γρεβενών).
www.epirussa.gr
www.xasia.gr
www.trans.kathimerini.gr
www.vlahoi.net
www.gr/samarina
www.ih.gr/Reviews
www.vasilitsa.com
www.katakali.website.ms
Διάφορες εγκυκλοπαίδειες

Και λάθη κάνουμε

Ο ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΟΙ ΚΑΘΗΓΗΤΕΣ

Τσεγγελίδου Δέσποινα ΠΕ07

Τζιούφας Βασίλειος ΠΕ11